

Regionálny úrad pre Európu Svetovej zdravotníckej organizácie vyhlásil na rok 2024 19. ročník Európskeho imunizačného týždňa.

Cieľom kampane je zdôrazniť význam očkovania pre všetky generácie a poukázať na dlhoročnú efektívnosť očkovania v priebehu 50-tich rokov od prijatia Globálneho Rozšíreného Imunizačného Programu (EPI - Expanded Programme on Immunization) v roku 1974, počas ktorých boli výrazne eliminované mnohé infekčné ochorenia. Očkovanie je účinný prostriedok, vďaka ktorému môžeme predísť závažným infekčným ochoreniam alebo ich komplikáciám a znížiť cirkuláciu ich pôvodcov v ľudskej populácii.

Kampaň EIW 2024 bude prebiehať v dňoch

od 21. do 27. apríla 2024

Témou tohtoročného EIW je slogan

„Protecting Generations“

„Očkovanie chráni všetky generácie“

Hlavné odkazy EIW 2024:

„Očkovanie chráni zdravie už generácie“ – EPI bol celosvetovo prijatý v roku 1974, odkedy sa začali plošne používať očkovacie látky proti závažným infekčným ochoreniam ako sú záškrt, poliomyelitída, čierny kašeľ, tetanus, tuberkulóza alebo osýpky. Zavedením očkovania sa v priebehu krátkeho času podarilo výrazne eliminovať tieto infekčné ochorenia, pričom ochorenia ako pravé kiahne alebo poliomyelitída boli eradikované. Očkovanie prispelo k výraznému poklesu celosvetovej detskej úmrtnosti a to z 92 úmrtí na 1000 narodených detí v roku 1974 na 25,5 úmrtí na 1000 narodených detí.

„Očkovanie nás bude chrániť aj v budúcnosti“ – vývoj očkovacích látok proti infekčným ochoreniam neustále napreduje aj s ohľadom na nové ochorenia ohrozujúce zdravie ľudí. V súčasnosti sú dostupné nové formy očkovacích látok s minimálnymi nežiaducimi reakciami ako aj očkovacie látky proti novodobým ochoreniam. Vyvinuté boli aj očkovacie látky proti takým typom vírusov, ktoré môžu spôsobiť rakovinové ochorenie ako je vírus hepatitídy typu B (rakovina pečene) alebo HPV (najčastejšie rakovina krčka maternice).

„Očkovacie látky chránia zdravie v priebehu generácií: chránili zdravie v minulosti, chránia zdravie v súčasnosti a budú chrániť zdravie aj v budúcnosti“ – Počas 50 rokov od zavedenia EPI sa zaznamenáva výrazný pokles vo výskyte infekčných ochorení, ktoré spôsobovali závažné komplikácie a početné úmrtia. V súčasnosti sa infekčné ochorenia preventabilné očkovaním vyskytujú najmä v oblastiach s nízkou zaočkovanosťou a nedostatočnou kolektívnou imunitou. Očkovanie výrazne prispieva k nižšej hospitalizácii a tým k šetreniu verejných finančných zdrojov a preto budú očkovacie látky neustále vyvíjané aj na nové infekčné ochorenia.

„**Očkovanie chráni zdravie v každom veku a všetky generácie**“ – Očkovanie nie je určené pre vybranú úzku skupinu populácie, ale chráni zdravie ľudí všetkých vekových skupín, či ide o malé deti, adolescentov, mladých dospelých, dospelých alebo starších ľudí. Očkovanie rovnako pomáha predchádzať závažným priebehom infekčných ochorení aj u špecifických rizikových skupín, ako sú ľudia s rôznymi chronickými ochoreniami, oslabeným imunitným systémom alebo budúce mamičky.

Hlavné zameranie na ochorenia:

- ✓ **osýpky** – očkovanie proti osýpkam bolo dostupné už v roku 1963. Prijatím EPI bol výskyt tohto infekčného ochorenia eliminovaný. Napriek tomu sa v posledných rokoch zaznamenávajú epidémie alebo ohniská osýpok a to najmä v oblastiach s nedostatočnou kolektívnou imunitou. V krajinách WHO Euroregiónu bolo v roku 2023 hlásených niekoľko desiatok tisíc prípadov osýpok, pričom v mnohých prípadoch si ochorenie vyžiadalo hospitalizáciu. Osýpky postihujú osoby v každom veku, najviac prípadov sa však zaznamenáva u detí do 5 rokov.
- ✓ **záškrt** – od zavedenia rutinného očkovania sa toto ochorenie vyskytovalo vo väčšine krajín iba ojedinele. Napriek tomu bolo v roku 2023 v krajinách EÚ zaznamenaných takmer 200 prípadov záškrtu. Závažná môže byť respiračná forma tohto ochorenia, u ktorej sa môže vyskytnúť problém s dýchaním alebo ochorenia srdca. V niektorých prípadoch môže ochorenie viesť k úmrtiu zadusením.
- ✓ **čierny kašeľ** – ide o respiračné ochorenie, ktoré sa rýchlo šíri v uzavretom prostredí. V roku 2023 bol hlásený zvýšený výskyt tohto ochorenia vo viacerých krajinách EÚ a to najmä u menších detí a adolescentov, pričom veľa prípadov si vyžiadalo hospitalizáciu. Zvýšený výskyt ochorení sa zaznamenáva každých 3-5 rokov. Napriek tomu, že ochorenie sa vyskytuje aj u očkovaných osôb, očkovanie chráni pred závažným priebehom ochorenia. Deti po narodení môžu byť chránené materskými protilátkami v prípade očkovania budúcich mamičiek počas tehotenstva.
- ✓ **HPV** – ľudské papilomavírusy spôsobujú rôzne nepríjemné kožné výrastky/bradavice najmä na intímnych častiach tela. Špecifické typy HPV vírusu sú však natoľko agresívne, že môžu viesť k rakovinovému ochoreniu, ako je napríklad rakovina krčka maternice, penisu, konečníka, vagíny alebo ústnej dutiny. V Slovenskej republike stále zaznamenávame niekoľko stoviek prípadov rakoviny krčka maternice ročne u žien, pričom takmer tretina z nich tomuto ochoreniu podľahne. Vývoj rakovinového ochorenia je dlhodobý a predpokladá sa, že ženy sa infikujú HPV vírusom niekoľko rokov pred jeho prejavom. Z tohto dôvodu je HPV očkovanie vnímané ako účinná prevencia najmä pre deti v mladšom adolescentnom veku pred vznikom rakovinového ochorenia v budúcnosti.
- ✓ **tetanus** – toto infekčné ochorenie nie je prenosné z človeka na človeka, do organizmu sa dostáva prostredníctvom rán pri porezaní alebo poranení. Spóry baktérie spôsobujúcej tetanus sa môžu vyskytovať kdekoľvek v rámci životného prostredia. Očkovanie a následné preočkovania proti tetanu sú obzvlášť dôležité z toho dôvodu, že po prekonaní tetanu človek nemá doživotnú imunitu a môže sa znovu infikovať a ochorieť. Vďaka očkovaniu je toto ochorenie eliminované v mnohých krajinách sveta.

- ✓ **chrípka** – ide o respiračné ochorenie, ktoré sa rýchlo šíri najmä v uzavretom prostredí rovnako ako čierny kašeľ. Veľa ľudí toto ochorenie prekoná po niekoľkých dňoch s ľahšími alebo strednými príznakmi a horúčkou. U osôb s oslabenou imunitou, bez ohľadu na výskyt chronických ochorení, môže však vyvolať závažnejší klinický priebeh. Vysoko rizikovými skupinami, u ktorých môže ochorenie na chrípku spôsobiť komplikácie a viesť až k úmrtiu, sú veľmi malé deti, starší ľudia, tehotné ženy, zdravotnícki pracovníci alebo osoby so závažnejšími chronickými ochoreniami.

Faktom je, že:

- ✓ Slovenská republika patrí ku krajinám, ktoré v roku 1974 prijali globálny rozšírený imunizačný program a postupne **zavádzala a stále zavádza dostupné druhy očkovania** s ohľadom na vývoj očkovacích látok. Vďaka tomu sa podarilo mnohé závažné ochorenia výrazne eliminovať.
- ✓ Očkovacie látky sa neustále vyvíjajú a patria k najvýznamnejšiemu preventívnemu opatreniu pred výskytom a šírením infekčných ochorení v ľudskej populácii. Očkovaním sa dá predchádzať **nielen proti starým ale aj proti novodobým** infekčným ochoreniam.
- ✓ Očkovanie chráni nielen očkovanú osobu, ale **chráni** pred infekčnými ochoreniami aj **svoje okolie** tým, že očkovaná osoba ich nešíri na iné osoby. Tento spôsob ochrany je obzvlášť dôležitý pre ľudí z rizikových skupín populácie, ako sú malé deti, starší ľudia, osoby s chronickými ochoreniami alebo inými zdravotnými problémami.
- ✓ V Slovenskej republike sa za posledné roky zaznamenáva síce mierny ale neustály **pokles zaočkovanosti** detskej populácie, kedy zaočkovanosť na národnej úrovni poklesla v priebehu niekoľkých rokov z 98 % - 99 % na 94 % - 96 % v závislosti od druhu očkovania a ročníku narodenia detí.
- ✓ V Slovenskej republike sa za posledné roky zaznamenáva **nárast okresov s nižšou zaočkovanosťou** ako 95 %, čo vytvára rizikové prostredie pre vznik menších epidémií v oblastiach s nedostatočnou kolektívnou imunitou. Oblasti s nízkou zaočkovanosťou sú zaznamenávané naprieč celým územím Slovenskej republiky.
- ✓ V Slovenskej republike sa **zaznamenáva výskyt infekčných ochorení preventabilných očkovaním**, ktoré mali dlhé roky nulový výskyt. Napriek tomu, že väčšina týchto ochorení nemá komplikované priebehy, niektoré deti alebo osoby môžu mať závažnejšie problémy končiacie až úmrtím.

Slovenská republika, rovnako ako aj ostatné krajiny, sa plánuje zapojiť do tejto významnej kampane a podporiť zámer WHO EUROPE. Aktivity budú realizované pod záštitou hlavného hygienika Slovenskej republiky. Tohtoročná kampaň bude zo strany ÚVZ SR podporená tlačovou správou a mediálnymi výstupmi.

Na realizácii aktivít EIW sa bude podieľať aj Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, na ktorom je v rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia zriadená [Poradňa očkovania](#).

Poradňa poskytuje poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania detí a dospelých v zmysle očkovacieho kalendára, poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia, v problematike odporúčaného očkovania a poradenstvo v očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz.

Na nasledujúcich webových stránkach sú k dispozícii materiály, ktoré zdôrazňujú fakty o očkovaní a pomocou ktorých sa môžu realizovať aktivity na podporu očkovania:

<https://www.who.int/europe/event/european-immunization-week-2024>

[https://www.who.int/news-room/events/detail/2024/01/01/default-calendar/50th-anniversary-of-the-expanded-programme-on-immunization-\(epi\)](https://www.who.int/news-room/events/detail/2024/01/01/default-calendar/50th-anniversary-of-the-expanded-programme-on-immunization-(epi)) (www.who.int, Newsroom, Events, European Immunization Week 2024)

<https://who.canto.global/v/HV5KOH7VB2/album/T9N5J?viewIndex=0>